

НИН-ов лауреат, Александар Гаталица, по други пут,
у КЦНС-у представио роман *Велики рат*

„Књижевност се првенствено обраћа емоцијама!“

Велики рат Александра Гаталице (Моно и Мањана, Београд, 2012) проглашен је 14. јануара од НИН-овог критичарског жирија за најбољи роман године. А само три дана раније, у сали *Трибина младих* одржана је промоција ове књиге, и то као да је била лепа увертира за даљи живот романа и његовог аутора. Након проглашења, ствари иду својим путем: 21. јануара Гаталица је свечано додељена НИН-ова награда, а већ 28. јануара, у истој установи и у истој сали као и пре седамнаест дана, аутор се још једном представио новосадској публици, али овог пута као добитник најпрестижнијег књижевног признања у нашој земљи. Две наизглед сличне промоције заправо се суштински разликују – примећивало се то 28. јануара по свечаној атмосфери, по присуству значајних чинилаца књижевног и културног живота, по присуству многих новинара и медија, по присуству бројне публике која је желела да купи награђени роман, али и по самом лауреату који је носио неки посебни ореол победничке опуштености и самопоуздања. Гаталица је током промоције приметио да НИН-ова награда писцу промени живот, што се десило и у његовом случају.

Критичари задужени за представљање књиге су такође били видно задовољни и узбуђени – **Милета Аћимовић Ивков**, члан жирија који је гласао за роман *Велики рат*, приметио је да ова прича о Првом светском рату јесте слика узбудљиве и драматичне епохе, а у њој се појављује преко седамдесет ликова. Она почиње 1914, доношењем два леша на патолошко одељење сарајевске болнице (то су тела убијеног Франца Фердинанда и његове супруге), а завршава се доласком немачког цара Вилхелма у један санаторијум на немачко-холандској граници, након капитулације у Великом рату. *“Ово јесте роман о великим историјским личностима и значајним уметницима тог доба, али он обилује и бројним микро-приповестима о обичним, наизглед малим људима и њиховим трагичним судбинама”*, приметио је Аћимовић. Он је додао да је ова књига настала стапањем фактивности и *удела чуда и труда*, како је фикционалност својевремено окарактерисао **Данило Киш**; да је лауреат познат као писац борхесовске фантастике; да је приметна блага лиризација у ауторовом рафинираном наративном стилу; коначно, да и у овој књизи Гаталица потврђује себе као писца културе и ерудиције.

Након што је аутор прочитао пригодни одломак, публици се обратио уредник издања, професор и критичар **Александар Јерков**, нагласивши како ова књига својим обимом и захтевношћу тражи од читаоца да се помучи. Јерков је понудио другачији модел читања, на прескоке, који занемарује хронолошко низање догађаја и чини Велики рат полицентричним романом. Уредник књиге је такође приметио како је Први светски рат важна тема савремене српске књижевности јер многи наши писци од 1945. пишу управо о овом великом историјском догађају.

Након изнимних критичарских похвала и препорука, реч је узео и сам лауреат, нагласивши да је награђену књигу писао са великим мукама и тешкоћама, али да је то добро, јер што се писац више мучи, то читалац више ужива. *„Професори на факултету су ме учили да је уметност једина људска делатност која се обраћа емоцијама, и зато је човеку тако важна. Сматрам да књижевност треба да буде узбудљива, и волим да пишем баи такве књиге – оне које ће читаоца узбудити и у којима ће он уживати”*, завршио је своје обраћање Александар Гаталица.

Бојан Самсон